

ХІІ

Вмер коршмар один близ Жовкви,
Страх побожний чоловік:
В бібліях святих, в молитвах
Він прожив увесь свій вік.
Жінка шинкувала, теща
Шахрувала мужиків,
Старший син три села лихвов
До зубоження довів,
Менші два сини провчили
Конокрадське ремесло,—
Ну, й зростало їх багатство
І поважання росло.
А наш Майлех все молився,
В божих заповідях жив
І добро творив. Таке він
Правило собі вложив:
Хто прийшов до нього бідний,
Десять центів він давав,
А ім'я його і назву
Зараз в книжку записав.
Як прийшлося йому вмирати,
Він отак сказав рідні:
«Будете мене ховати,
То сю книжечку мені
В гріб на груди положіте,
Щоб я богу показав:
Двадцять вісім тисяч шісток
Між убогих я роздав».
З уст до уст пішли слова ті,
Їх підхопив весь кагал:
«Двадцять вісім тисяч шісток!
Боже, таж се капітал!
Бачите, який побожний
Праведник між нами жив:
Все моливсь і тільки гроші
Богу в жертву положив!»
Ну, й не диво, що був погріб

Многолюдний і шумний.
«Двадцять вісім тисяч шісток!» —
Вкруг гуло, мов дзвін гучний.
Позавчора був той погріб.
Вчора шабас був. Ну, гіт!
Посходилась повна школа,
Помолилися як слід,
Почали вже розходитись —
Гамір, гутірка... І що ж?
«Двадцять вісім тисяч шісток!» —
Шепт іде, мов в листі дощ.
Ей, озлив мене той шепіт,
Я на лавку вилажу.
«Слухай, бенай Ізруайль¹,
Я вам массе² розкажу!
Бачив сон я сеї ночі.
Мацюпіньким черв'ячком
Я повзу мов, підповзую
Перед сам Єгови трон.
Бачу я: вага велика
Настановлена стоїть,
Коло неї сам Міхуайль
Меч полонінний держить.
Аж іде наш Майлех, згорбивсь,
Піт з чола його тече,
Двадцять вісім тисяч шісток
У мішку він волоче.
«Боже, я весь вік молився,
Не творив нікому зла,
І рука моя для бідних
Все отворена була:
У готових, чистих грошах
Ось заслуга є ціла!»
«На вагу!» — сказав Єгова.
Майлех кинув срібла міх,
І вага перехилилась
Аж архангелу до ніг.
«А тепер, — сказав Єгова, —
Я питатиму. Кладіть
На другу тарілку кожний
Підсудимого одвіт!

¹ Сини Ізраїля.

² Казка.

Сам ти заробив ті гроші?»
«Ні», — рік Майлех і дрозав,
І на другій вже тарілці
Той одвіт його лежав.
І, о диво! Те маленьке
Слово «ні» одним кивком
Двадцять вісім тисяч шісток
Зрівноважило цілком.
«А ти знав, — пита Єгова, —
Відки йде маєток твій?
Знав, що кождий гріш в нім — кривда,
І неправда, і розбій?»
Затремтів ще дужче Майлех,
Гнувсь, і корчивсь, і цідив
Ледве чутно: «Знав, о боже,
Але ж се не я робив!»
І ся відповідь була вже
На вазі — і що ж отсе?
Двадцять вісім тисяч шісток
Фівкли вгору, мов пірце.
«А ти знав, — пита Єгова, —
Що сім'я твоя ціла
За ті гроші свої душі
На погибель віддала?»
Та на ті слова вже Майлех
Відказать ніщо не міг,
Почорнів увесь і, наче
Зв'ялий лист, звалився з ніг.
«Проч з ним відси! — заgrimіло
З трону. — Ошуканець сей,
Поки жив, побожним видом
Все ошукував людей,
А по смерті думав бога
Сими грішми підкупить!
Проч з ним! Ще йому на плечі
Тії гроші прикріпить!..»
Знаєш, досі в остовпінні
Слухали всі моїх слів,
Але скоро лиш скінчив я,
Раптом хор весь заревів:
«Гвалту! Епікур! Безбожник!
Геть! Най більш тут не дихне!»

І юрбою навалились,
З школи виперли мене.
А у сінях ну місити,
Бити, штовхати під бік —
Ледве я з життям із рук їх
Вирвався, насилу втік».